

JUUBELID

HARALD REBANE – 80

HUGO NARUSBERG – 80

Juubilar on sündinud Võrumaal Põlva vallas 21. oktoobril 1919. a. kooliõpetaja peres. Varases lapseas kaotas ta isa. Koolihariduse sai ta läbi mitme õppeasutuse, aga visadus viis teda lõpuks teaduskraadi omandamiseni. Lähemalt tema elukäigust on kirjutanud

H. Kask ajakirjas “Agraarteadus” (nr. 4, 1994. a.) seoses 75. sünnipäevaga.

Siinkohal märgime vaid mõned juhtumised eluteelt, mida seni ei ole avaldatud.

Sõjaväeteenistuse läbis ta 1940...1941. a. Võru 7. jalaväerügemendis, mis liideti sõja eel Punaarmee koosseisu. Taganemislahingute ajal 1941. a. suvel langes ta Porhovi linna lähistel sõjavangi, õnneks kestis vangielu vaid neli kuud. Saksa sõjaväest pääses ta varjumisega metsades.

1944. a. sügisel värbas Võru Sõjakomisariaat teda Tartu–Petseri raudtee taastamisele, kus H. Narusberg töötas kuni 1945. a. sügiseni. Järgnesid õpingud Väimela Põllumajandustehnikumis ja Eesti Põllumajanduse Akadeemias.

Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Teadusliku Uurimise Instituudiga sidus H. Narusberg end 1961. a. ning töötas uurimis- ja teadustööl kuni vanaduspensionile siirdumiseni 1979. a. Kandidaadidissertatsiooni kaitses ta 1965. a. teemal “Tööviljakuse tõstmine noorkarjakasvatamisel Eesti NSV tingimustes”, majandusteaduste kandidaadi kraad omistati 12. märtsil 1966. a. Akadeemilise Põllumajanduse Seltsi liikmeks astus ta 1999. a.

Koostöö juubilariga on olnud hea, meenu- tuste korras võib öelda, et Hugo Narusbergist oleks võinud saada ka ehitusinsener. Noorkarjakasvatuse tehnoloogiate väljatöötamisel olid tema joonised ja maketid täiuslikkuseni läbi mõeldud, rekonstrueerimistöõde juures viibis ta sageli ise, tema nõu- annetega oldi rahul, loomakasvatajate poolt polnud kuulda nurinaid.

Soovime juubilarile tugevat tervist, õnne ja edu ettevõtmistes.

A. Born

1999. a. jõulu- kuul saab 80-aas- taseks väljapaistev eesti metsateadlane ja kultuuriloolane Harald Rebane.

H. Rebane on sündinud 7. det- sembril 1919 Lusti- vere vallas Põltsa- maa lähedal (prae- guse administra- tiivjaotuse järgi Jõgevamaal) talupi- daja Kristjan Rebase peres.

Õppis Tartus ja Põltsamaal algkoolis ning lõpetas Põltsamaa Ühisgümnaasiumi 1938 ja TRÜ metsaosakonna 1947 diplomeeritud metsamajan- dusinsenerina (matrikel 17389). Erihariduse omandamise aeg (1939...1947) pikenes sõjaaja tõttu, kuna 1944 mobiliseeriti ta Eesti piiri kaitsma ja seejärel põhiliselt 1945 tuli olla okupatsiooni- võimude all sõjavangilaagris.

Töötas 1940-ndate algul põllutööl, 1946... ...1948 TRÜ metsakasvatuskateetri vanemlabo- randi ja assistendina ning 1949...1951 TRÜ Järv- selja õppe- ja katsemetskonna teadusliku kaastöö- lisena. Andeka metsateadlase õppeõu-teadlase karjääri katkestas 1950-ndate algul TRÜ tabanud “puhastamine”. 1951...1956 võimaldati tal töötada EPA Järvselja õppe- ja katsemajandi tootmisju- hina, tsehimeistrina (sisuliselt vanemetsaülema rollis). 1957...1960 õppis ta edasi TA Zooloogia ja Botaanika Instituudi metsasektori juures aspiran- tuuris ning kaitses 1964. a. *cand. agr.* väitekirja “Lehtpuu-kuusenoorendike formeerumine, nende bioloogilised iseärasused ja hooldusraied”. Töötas 1960...1963 TA Zooloogia ja Botaanika Instituudi metsasektori ning 1963...1969 Metsanduse Tea- dusliku Uurimise Laboratooriumi nooremteadu- rina, 1969...1988 aga edutamise korras Eesti Metsainstituudi vanemteadurina.

On uurinud metsabioloogia, -kasvatuse ja dendroloogia probleeme. Eriti on ta selgitanud kase ja kuuse looduslikku uuenumist ning kunst- likku uuendamist, samuti sega- ja puhtpuistute kasvatamist. Tähelepanu väärivad H. Rebase ette- panekud peapuuliigi valikuks põhilistel Eesti met- sakasvukohatüübi raiestikel. Seejuures torkab ta silma väga põhjaliku metsafloora ja -fauna tundmi- sega. Suure täpsusega on ta koostanud teadusko- gumikke ja muid väljaandeid. Kaastöötajaid on ta hämmastanud visaduse ja loogikaga, mis koos kõrge intelligentsi ja loomupärase andekusega on vorminud temast väljapaistva teadlase.

Oma silmaringi on ta laiendanud ka reisidega Ida-, Kesk- ja Põhja-Euroopasse ning Aasiassegi. On olnud kirjavahetuses ja külastanud oma Rootsisi

elanud õpingukaaslasi. Eriharrastuseks on tal kultuuriloolised uurimised, eriti huvitava andmestiku kogumine kalmistuarhitektuurist ja -epitaafidest (omab sellealast suurt slaidikogu) ning eri paikondade kultuurilisest arengust. Innuka bibliofiilina omab suurt hästihoitud raamatukogu.

Avaldanud üle 60 teadusliku ja populaarteadusliku artikli. Viimasena nimetatud kirjutised (1/3) on küll laadilt populaarteaduslikud, kuid omavad kaheldamatut teaduslikku väärtust.

H. Rebane on osa võtnud paljude teadusseltside tegevusest (Loodusuurijate Selts, Akadeemiline Metsaselts, Eesti Looduskaitse Selts, Eesti Kirjandusselts, Tartu Aianduse ja Mesinduse Selts jmt.).

Ka pärast pensionile jäämist pole H. Rebane loobunud teadusuuringutest. Nii on ta avaldanud teaduslik-praktilise väärtusega pikema artikli "Metsa uuenemisest ja uuendamisest" (ajakirjas "Eesti Mets", 1995, nr. 3, lk. 7...12), huvitava raamatu "Kase aasta" (Tln., 1996, 112 lk., kaasautor Viktor Masing) jm.

H. Rebane on positiivse ellusuhtumisega inimene selle mõiste parimas tähenduses. On tagasihoidlik, aus, töökas, vaba negatiivsetest harjumustest ja laialdaste kultuurihuvidega.

H. Rebane on kõige keerulisematel aegadel olnud ja jäänud Eesti patrioodiks, mitte ainult sõnades, vaid ka tegudes. Ta on abielus, poja ja tütre isa ning vanaisa seisuses.

Õnnitleme ja soovime juubilarile tervist!

M. Margus

HEINO MÖLLER – 70

Juubilar on sündinud 10. oktoobril 1929. a. Tartus Side tänavas elanud rauakaupade ärijuhi ja müüja peres. Lapsepõlv möödus ema hoolitsetud koduaias ja isa rauajuppide keskel. Koolitarkust kogus H. Möller Tartu 15. Algkoolis (1937...1943) ja Tartu 1.

Keskoolis (1943...1948, endine ja praegune Hugo Treffneri Gümnaasium). Keskooli lõpetas ta hõbemedaliga, mis tol ajal tagas eksamiteta ülikooli pääsemise.

Koduaias taimed ja isa töökoha masinavärgid kujundasid teadmishimulises noormehes soovi ühendada elus ja eluta loodus erialaks. Omapoolse tõuke selleks andis ka aktiivne tegutsemine keskkooli füüsikaringis. Nii langeski valik tolleaegse

Tartu Riikliku Ülikooli (TRÜ) Metsandusteaduskonna metsatööstuse osakonnale, sest muud tehnikaala Tartu kõrgkoolis ei pakutud. Kui võrd 1951. a. läks see teaduskond vastloodud Eesti Põllumajanduse Akadeemia (EPA) koosseisu, siis metsatööstuse tehnoloogiainseneri diplomi, millel lisamärkus "kiitusega", sai Heino Möller juba EPA-st 1953. a.

Juba üliõpilasena ilmnes H. Mölleri ühiskondlik aktiivsus, loogiline mõttearendus ja sõnaseadmise oskus. Seepärast oli täiesti ootuspärane, et pärast EPA lõpetamist pakuti talle õppejõukohta EPA mehhaniseerimisteaduskonnas. Töökohtade määramise vabariiklik komisjon nii ka otsustas, ent Moskva muutis selle otsuse metsatööstust "Vologdales" kasuks. Tänu EPA rektori Richard Antonsi otsustavale sekkumisele lahenes asi nii, et Heino Möllerist sai siiski EPA õppejõud. Esialgu (1953...1955) oli ta assistent üheaegselt kahes kateedris (kummaski poole koormusega) – autode ja traktorite kateedris õpetas ta autode-traktorite ehitust ning masinapargi ekspluatatsiooni ja masinate remondi kateedris masinate kasutamist.

Edaspidi (aastast 1955) spetsialiseerus H. Möller masinapargi kasutamise probleemistike, läbides sellel alal kõik akadeemilised astmed: vanemõpetaja (1955...1963), dotsent (1963...1982), professor (1982...1994), emeriitprofessor (a-st 1994). Peale pedagoogi- ja teadlasetöö tegutses H. Möller pikka aega ka kateedri (õppetooli) juhatajana (1959...1973 ja 1992...1994) ning teaduskonna dekaanina (1963...1989). Tehnikakandidaadi väitekirja koostas ta töö kõrvalt omapäi tegutsedes, kuigi lõpuks küll Leningradi Põllumajandusinstituudi professori Samuil Iofinovi üldjuhendamisel. Tehnikakandidaadi teaduskraadi tõendava diplomi sai ta 1963. a., dotsendikutse diplomi 1965. a. ja professori diplomi 1989. a. Suurte teenete eest Eesti põllumajanduse mehhaniseerimises omistati H. Möllerile 1975. a. ENSV teenelise inseneri nimetus.

Heino Mölleri sulest on ilmunud mitut liiki uuringuid (raamatuid, brošüüre, teadusartikleid, lepingutöid jms.), kokku üle saja nimetuse. Kõik need käsitlevad masinapargi kasutamist, ratsionaalse ja optimaalse masinapargi kujundamist, põllutööde kvaliteeti, mitmesuguse tootmissuunaga talundi masinapargi raalprojekteerimist. Ta on ka ühe leiutise autor (1962. a.). Selle (ostsillogrammide klassifikaator) sünnitas vajadus kandidaaditöö katseandmeid kiiresti ja kvaliteetselt töödelda.

Eluaastaid 70, tööaastaid 46, pedagoogi- ja teadlaseaastaid 46, millest kateedri (õppetooli) juhina 16 ja teaduskonna juhina 26 aastat. Nii-sugune on Heino Mölleri elubilansi tänane seis. Elanud, töötanud ja juhtinud on ta nõudlikult ja nooruslikult, aktiivselt ja autoriteetselt, oskuslikult ja optimaalselt, mõtlevalt ja mõistvalt, ergutavalt ja edasipürgivalt, minevikku mäletades ja tulevikku

tungides. Sest olevik on vaid praegune hetk – enne ja eile on juba minevik, pärast ja homme aga tulevik. Kõik jäljed jäävad ikka minevikku. Aga jälgi on meie tänane juubilar jätnud kõikjale ja palju – üliõpilastesse, kolleegidesse, kateedrisse, teaduskonnasse, põllumajandusteadusse ja -praktikasse. Need jäljed peegeldavad juubilaril silmaringi avarest, mõttehaaret, sõnaosavust, omapärast võimet üldistada, analüüsida ja sünteesida. See kõik on töötanud automaatikasüsteemina, mis elu- ja tööõpiku küündimisel on taganud vagude sirguse ja sileduse.

Jätkuvalt jõudu järgimiste vagude küündimisel, kuigi aastatekoorem nõuab nüüd rohkem puhkepeatusi ja hingeldushetki!

A. Reintam

VAMBOLA VILSON – 70

Vambola Vilson on sündinud 17. oktoobril 1929. a. Võrumaal praeguses Sõmerpalu vallas põllumehe perekonnas. 7-aastaselt alustas ta kooliteed Linnamäe algkoolis, kus lõpetas 6 klassi. Hea õppija ning terase mõistusega poisina ei valmistanud talle mingeid

raskusi läbida võistluseksamid Võru Gümnaasiumi ja omandada seal aastatel 1943...1948 keskharidus. Õppimise kõrvalt leidis ta aega laulda kooli kooris ja tegelda laskesportiga. Võru Gümnaasiumile järgnesid õpingud Tartu Ülikooli Loomaarstiteaduskonnas. Lõpetamise ajaks 1953. a. oli teaduskond üle viidud vastloodud Eesti Põllumajanduse Akadeemia koosseisu.

Üliõpilasena tegeles Vambola Vilson aktiivselt teadustööga. EPA ÜTÜ (Üliõpilaste Teaduslik Ühing) I konverentsil tõsteti esile töö "Vereülekanne koduloomadel", mille autoriteks olid Vambola Vilson ja Uno Tuur. Viimasel kursusel hakkas Vambola Vilsonit enam huvitama parasitoloogia. Tõuke selleks andis töötamine üliõpilasena Tähtvere zooveterinaarjaoskonnas, kus tuli sageli kokku puutuda selliste loomade parasiithaigustega nagu fastsioloos, metastrongüloos ja diktiokauloos.

Pärast teaduskonna lõpetamist 1953. a. suunati noor loomaarst tööle Rakkesse, algul jaoskonda, mõne kuu pärast masina-traktorijaama. Vambola Vilson hakkas kohe rakendama teaduskonnas õpituid uuemaid ravimenetlusi nagu operatsioon traumalise retikuliidi raviks veistel jt. Palju

tähelepanu pühendas ta haiguste õigele diagnoosile. Suu- ja sõrataudi diagnoosimiskogemused oli ta omandanud juba üliõpilasena, Rakke kandis tuli ta aga edukalt toime selliste ohtlike nakkushaiguste nagu siberi katk ja kohisev muhutaud diagnoosimise ja tõrjega. Rakkese töötatud kolme aasta jooksul muutus Vambola Vilson hinnatud loomaarstiks ning saavutas väerika koha selles piirkonnas töötavate vanemate nimekate kolleegide hulgas.

Kuigi kahju oli Rakkese lahkuda, viisid mitmesugused põhjused Vambola Vilsoni Karula MTJ-i vanemveterinaararstiks. Sageli tuli asendada ka piirkonna peazootehnikut. Kahe aasta pärast sai Vambola Vilsonist Valga sovhoosi peaveterinaararst. Sovhoosis töötades huvitus ta eriti veiste kunstlikust seemendusest, mis tuli juurutada.

Kui 1962. a. kuulutati välja EPA-s aspirantuuri koht parasitoloogias, tegi prof. Vassil Ridala talle ettepaneku tulla aspirandiks ning hakata uurima sigade seedetrakti parasiitide levikut ja tõrjet. Huvitav teema paelus ning Vambola Vilsonist sai aspirant. Uurimistöökulges edukalt, kuid aspirandi väikest stipendiumi ja kasvava pere suurenevaid vajadusi oli võimatu kokku viia. 1964. a. kevadest sai Vambola Vilsonist Valga rajooni peazootehnik. Aspirantuuri lõpetas ta kaugõppes ning kaitses edukalt kandidaadidissertatsiooni parasitoloogia erialal 1968. a.

Just peazootehnikuna töötades avaldusid juubilaril organiseerimisvõimed – esimestena Eestis loodi Valga rajoonis seemendusringid ja seemendustehnikud said enda käsutusse autod, hakati kasutama sügavkülmutatud spermat, valmistati noorloomadele piimaasendajat, tõuaretuse andmed viidi arvutitesse TRÜ ja EPA arvutuskeskustes.

Silmapiistev töö peazootehnikuna tingis selle, et 1974. a. kutsuti Vambola Vilson tööle ELVI sigimisbioloogia kesklaboratooriumisse, kus tema initsiatiivil pandi käima värske ja sügavkülmutatud sperma bakterioloogiline uurimine. Palju oli abi tema kogemustest töö korraldamisel. Kolleegidel oli probleeme, et oma stereostampe muuta.

1979. a. määrati Vambola Vilson ELVI Laeva katsesovhoosi loomakasvatuse juhiks. Majandi maine polnud kiita. Juhtkond oli uuenevad ja loomakasvatust vajadus kogenud kätt. Korras-tati dokumentatsioon ja söötmine, osteti sisse uued tõusead, tõhustati haiguste tõrjet. Jõudlusnäitajad paranesid ja kõigile ootamatult tunnustati Laeva katsesovhoosis veiste, sigade ja hobuste tõufarmid. Sellest tekkis hüppelaud järgmisele töökohale – ELVI aretuskeskuse juhataja ametikohale, kus Vambola Vilson töötas 1986...1993.

ELVI aretuskeskuse juhatajana kulus palju aega selgitustööle, et veenda ülemusi ja kolleege oma põhimõtete õiguses, ja õnnestuski koondada veiste tõuaretuse andmestik ja piimaproovide analüüsid Tartusse. Algas üleminek personaalarvu-

titele, kuigi esimesed neist koos laserprinteriga langesid varaste saagiks. Ainult seitse aastat kulus, et kätte võidelda majanduslik iseseisvus suure töömahuga ettevõttele – Jõudluskontrolli Keskusele.

1994. a. läks Vambola Vilson teenitud vanaduspuhkusele. Nii vaimsed kui ka füüsilised võimed tingisid selle, et pensionäripõlv muutus tüütavaks. Nüüd tegeleb juubilar Tartumaa OÜ Melmilk loomakasvatuse juhina, pöörates suurt tähelepanu karja aretusele. Selle osaihistu lehmade piimatoodang on märkimisväärne: vähemalt poolveresed punasekirjud holsteini lehmad annavad poolteist tonni piima rohkem kui eesti punased puhtatõulised lehmad. Käivitatud on aretusprogramm, et üle minna mustakirjute holsteinide aretusele.

Ülaltoodu annab lühikese ülevaate juubilaril tööalasest tegevusest. Tema töötulemusi on hinnatud paljude ordenite, medalite ja aukirjadega. Ta on saanud 3 üleliidulise põllumajandusnäituse pronksmedalit. Juubilar hindab ise kõrgemalt teenelise veterinaararsti aunimetust ja kunstliku seemenduse suurkuju prof. I. I. Ivanovi 100. sünniaastapäeva medalit. Teadusliku töö suundadeks viimastel aastakümnetel on olnud aretuse, seemenduse ja sigimise küsimused. Selles valdkonnas anti Vambola Vilsonile 1990. a. vanemteaduri kutse. Ta on avaldanud trükis üle 150 teadusliku ja populaarteadusliku artikli.

Kuigi tööalastest saavutustest võiks järeldada, et muuks tegevuseks juubilaril aega ei jätkunud, ei ole see kaugeltki nii. Keskkoolis laulmine ja laskesport, üliõpilasena lisaks ratsasport, aspirandina kaasalöömine näiteringi töös (silmapaistvalt esitatud Trei osa O. Lutsu näidendis “Tagahoovis”) jne. – loetelu võiks tunduvalt pikendada. Ta on läbi sõitnud kogu endise NSV Liidu, alustades Kaukaasia ja Kesk-Aasiaga ning lõpetades Jaapani mere rannikuga, ja külastanud mitmeid Euroopa riike. Koos abikaasa Agnesega on juubilar üles kasvatanud 3 last, võimaldanud neile suurepärase hariduse (neist vanim, tütar, on psühholoog, keskmine, poeg, kaugesõidu kapten, noorem poeg ajaloolane) ja tunneb suurt rõõmu 8 lapselapsest. Oma rahuliku ja tasakaaluka iseloomu ning huumorimeele ja vaimukate märkuste tõttu on ta alati oodatud liige igas seltskonnas, kaasa arvatud seeniorina nn. EPA eksaspirantide hulgas.

Kolleegid EPMÜ loomaarstiteaduskonnast ning loomakasvatusteadusliku instituudist soovivad juubilarile edaspidiseks esmajoonel tugevat tervist ja õnne, sest töötahet ja vaimujõudu jätkub niikuinii.

J. Praks
O. Saveli

HANS TOMSON – 70

Tuntud maaparandusteadlane Hans Tomson on sündinud 27. novembril 1929. aastal Pärnumaal Tali vallas Veelikse külas. Edumeelne uudismaatalupere Tali metsade keskel oli nähtavasti see keskkond, kust juubilar sai eluteele kaasa talle omase looduslem-

buse ja praktilise eluhoiaku. Koolitee viis Veelikse Algkooli kaudu alul Pärnu Gümnaasiumi, seejärel, pärast oludest pealesunnitud kaheaastast pausi talu- ja metsatööl 1944...1946, Kilingi-Nõmme ja Suure-Jaani Keskkooli, mille Hans Tomson lõpetas 1950. aastal, vaatamata sellele, et isa oli juba 1945. aastal Vene vangilaagris surnud ja ema ning vennad 1949. aastal Siberisse viidud. Kõuetamisest pääses juubilar ainukesena perest juhuse tõttu, kuna viibis kriitilistel märtsipäevadel kodust eemal – Pärnus maleturniiril. Kõrghariduse omandas Hans Tomson Tallinna Polütehnilises Instituudis, mille ta lõpetas kiitusega insener-hüdrotehniku diplomiga 1955. aastal.

Esimeseks töökohaks pärast kõrgkooli sai Hans Tomsonil Saku Maaparandus- ja Maakorraldustehnikum, kus ta töötas erialaainete õpetajana aastatel 1955...1961. Sellele järgnes pikaajaline ja viljakas maaparandusalane teadustöö Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudis ning Eesti Maaviljeluse Instituudis: 1961...1965 ja 1968...1972 nooremteadur, 1965...1968 aspirant, 1972...1987 vanemteadur (alates 1977. a. ühtlasi maaparanduse osakonna juhataja asetäitja), alates 1987. a. maaparanduse osakonna (1988. a. sektori) juhataja. 1971. aastal kaitses Hans Tomson edukalt tehnikakandidaadi väitekirja savimuldade kuivendamise alal. 1978. a. omistati talle vanemteaduri kutse. 1996. aastal, seoses kitsenenud tingimustega, Hans Tomson, nagu enamik EMVI maaparandusala teadureid, koondati.

Hans Tomsoni peamiseks uurimisvaldkonnaks on olnud raskete muldade kuivendamine ja agromelioratsioon katseobjektidega nii Pärnumaa viirsavidel kui ka Võru- ja Põlvamaa ülagleistunud muldadel. Tegelnud on ta ka taimetoitainete välja- uhtumise ja drenaaži ajalise muutumise uurimisega. Pikaajalise viljaka teadustöö tulemusena on Hans Tomsonist kujunenud oma uurimisvaldkonnas kahtlemata üks paremaid asjatundjaid vabariigis, kelle teaduspublikatsioonide arv küünib 85-ni. Viimasel ajal on juubilar tõhusalt kaastegev olnud Eesti maaparanduslike teaduslike uuringute aren-

guloo selgitamisel ja kirjapanemisel, kus tema laialdased teadmised ja keelteoskus on tehtu väärtust oluliselt tõstnud.

Hans Tomson on olnud Akadeemilise Põllumajanduse Seltsi, Üleliidulise Mullateadlaste Seltsi, Eesti Maaparanduse Nõukoja, EPMÜ maaparanduse eriala magistrikomisjoni liige.

Juubilaril on teadustöö kõrval huvi ja energiat jätkunud ka malele ja aiatööle, seenemetsa ja kalavetele. Oma osa on kuulunud perele, kust on sirgunud poeg ja tütar. Hans Tomsoni mitmekülgseid töid ja tegemisi on ikka saatnud raskuste trotsimine, kohusetundlikkus, mõistev delikaatsus ja asjalikkus.

Tugevat tervist ja edu ka edaspidiseks!

E. Soovik

KALJU KASK – 70

Kalju Kask on sündinud 13. detsembril 1929. aastal Tallinnas. Keskkooliõppimise omandas praeguses Nõmme Gümnaasiumis, mille lõpetas 1949. a. kuldmedaliga. Üks keskkooliaegsetest harrastustest, botaanika, viis ta 1949. a. sügisel TRÜ põllumajandusteaduskonna

aianduse osakonda. Aiandusalased õpingud lõpetas ta EPA-s 1955. a. *cum laude*. Esimesele töökohale Kostivere sovhoosi Männisalu osakonna (farmi) juhatajana järgnes 1956. a. aednikutöö Eesti NSV TA Eksperimentaalbioloogia Instituudis. Peagi avanes siin võimalus alustada teadusuuringuid ning hiljem (1961...1964) õppida aspirantuuris taimefüsioloogia erialal. Bioloogiakandidaadi väitekirja “Mõnede viljapuuliikide seemnete käsitlemine vahelduvate temperatuuridega ja selle mõju seemikutele” kaitses K. Kask 1965. a..

Teaduste Akadeemias töötamise algaastail oli peamiseks tööõlõiguks loodavale Tallinna Botaanikaiaale dendroloogiliste kogude kasvatamine maailma teistest botaanikaaedadest tellitud seemnetest. Selle kõrval sai K. Kask juba algusest peale ka teise ülesande: Eesti jaoks uute puuvilja- ja marjakultuuride katsetamine, mis oli tolleaegse TA presidendi Johan Eichfeldi erilise huvi objektiks. Seal algas magusa kirsipuu aretus, mis on kestnud tänapäevani ja on andnud kaks Eestis ja ühe Lätis kasvatamiseks soovitatud sordi ning ligi kakskümmend silmapaistnud aretist, mis on istutatud Rõhu katsepunkti aeda, Lätis ja Norras, nende jätkuvaks uurimiseks. K. Kask rajas koostöös Aianduse

Peavalitsusega mitmel pool Eestis musta aroonia katseaiad. Meie puuviljanduse uute kultuuridega rikastamise eesmärgil on peale magusa kirsipuu ja musta aroonia võetud katsesse jaapani ebaküdoonia, söödav pihlakas, söödav kuslapuu, astelpaju, kuldsõstar, mitmed kirsipuuliigid (viltjas kirsipuu, liiv-kirsipuu, stepikirsipuu), alõtša, aktiniidia, hiina sidrunväädik, kurdlehine roos, toompihlakas. Katsed jätkusid J. Eichfeldi istutatud aprikoo-sipuuga. Rajati katsed virsikupuuga ja amuuri viinapuuga. Käsitlust leidsid ka sarapuu, kreeka päklikpuu ja metsmarjade kultuuristamine.

Ligikaudu paarkümmend aastat kestnud katsed võimaldasid tulemused kokku võtta põllumajandusdoktori dissertatsioonis “Eesti puuviljanduse rikastamine uute kultuuridega”, mille K. Kask kaitses 1974. a. Jelgavas Läti Põllumajanduse Akadeemias. Täna on selgunud, et Eestis on astelpajust saamas oluline puuviljakultuur, mustal aroonial ning jaapani ebaküdoonial on oma koht teiste kultuuride seas ja mitmel teisel liigil on tähtsus koduaedade kultuurina.

K. Kask kutsuti 1970. a. Polli katsebaasi kauaaegse juhataja ja sordiaretaja prof. dr. Aleksander Siimoni töö jätkajaks õuna- ja piri- puude sordiaretuse alal. Sordiaretuse ja -uurimise töörühma Pollis juhatas K. Kask veerandsajandi jooksul. K. Kask on Eestis ja Lätis ühe populaarsema pirnisordi ‘Pepi’ põhiaretaja ja kaasautor õunasordile ‘Tiina’. Lätis on hakatud levitama tema õunaaretist ‘Karina’. Ligikaudu 30 õuna- ja 20 magusa kirsi aretist on katsetamisel Rõhu katsepunkti aedades ja samuti Lätis.

K. Kask on osa võtnud rahvusvahelise aianduskongressi tööst Firenzes (1990), järgmisel kongressil Kyotos (1994) ja ülemaailmsel kirsisümposiumil Norras (1997) esinenud ettekangete. Alates 1994. a. on ta Põhjamaade Geenipanga poolt korraldatava põllumajandustaimede geenivaramute uurimise ja säilitamise puuvilja- ja marjakultuuride töörühma liige. Tema kirjutatud on (1995. a.) ÜRO Toitlus- ja Põllumajandusorganisatsioonile (FAO) Eesti riigi ettekanne põllumajandustaimede geenivaramute olukorrast ja ta osales FAO konverentsil (1996) nende taimede säilitamise ja kaitse ülemaailmse tegevusplani väljatöötamisel.

K. Kask on 1979. a. Ameerika Pomoloogiaseltsi (*American Pomological Society*) ja 1990. a. Akadeemilise Põllumajanduse Seltsi (APS) liige. Ta on ajakirja “Agraarteadus” üks sagedasemaid autoreid. Kokku on temalt (kaasa arvatud ka USA-s ja Hollandis) ilmunud üle 150 teadusartikli, ligi pool tuhat populaarteaduslikku artiklit (sealhulgas 1996...1999 ajakirjas “Eesti Loodus” avaldatud 27 artiklist koosnev sari lõunamaa viljapuude ja päklikpuude kohta) ja viis raamatut.

K. Kask on olnud Eesti NSV TA Looduskaitse Komisjoni liige, Tartu Ülikooli botaanika- ja ökoloogiategaduste alaste doktoriväitekirjade

kaitsmise nõukogu liige (1982...1994) ning EPMÜ põllumajandusteaduste ja majandusteaduse doktorinõukogu liige (alates 1996. a.). Ta on olnud opo-
nendiks hulgale väitekirjadele. Tema juhendamisel on valminud ja kaitstud üks bioloogiadoktori väi-
tekiri Läti Ülikoolis, üks filosoofiadoktori ja üks
magistriväitekiri EPMÜ-s. Juubilarile omistati

1988. aastal Eesti NSV teenelise teadlase aunime-
tus.

Õpingu- ja töökaaslaste ning aiandushuviliste
poolt jätkuvat energiat ja kordaminekuid soovides

K. Annuk.